

Nr 326.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för anskaffande av valkuvert m. m.; given Stockholms slott den 12 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementensärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

att för anskaffande av valkuvert och omslag till desamma för valet till riksdagens andra kammare i september 1920 å tilläggsstat för år 1920 under andra huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa 40,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Östen Undén.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 12 mars 1920.

Närvarande:

Hans excellens, herr statsministern BRANTING,
Hans excellens, herr ministern för utrikes ärenden friherre PALMSTIERNA,
Statsråden: UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Undén anmälde ärende angående äskande av medel till anskaffande av valkuvert m. m. samt anförde därvid:

I det av mig förut i dag anmälda betänkandet rörande åtgärder mot s. k. masskassering m. m., som den 10 mars 1920 avgivits av inom justitiedepartementet särskilt tillkallade sakkunniga, hava dessa i ändamål att förebygga s. k. masskassering av valsedlar vid val till riksdagens andra kamrars föreslagit, att valkuvert och omslag till desamma skola genom statens försorg kostnadsfritt tillhandahållas valförrättare. De sakkunniga anmärka emellertid, att den sålunda föreslagna anordningen är av provisorisk natur. I samband med eventuella förslag om förändringar i valmetoden komma slutliga förslag även i förevarande hänseende att av de sakkunniga

framläggas; och upplysa de sakkunniga, att de hava under övervägande vissa ändrade bestämmelser angående valsedlar, varigenom användande av valkuvert måhända göres överflödigt. I sitt betänkande framhålla de sakkunniga, att man genom tillhandahållande av valkuvert åt valförrättare genom statens försorg skulle, såsom riksdagen i skrivelse den 10 april 1918 n:r 113 yttrar, undanröja en av de — enligt vunnen erfarenhet — vanligast förekommande anledningarna till masskassering. De sakkunniga anföra vidare i förevarande fråga:

Av de 52 masskasseringar, som hittills förekommit, skulle 18 med all sannolikhet hava uteblivit, därest den nu föreslagna anordningen om tillhandahållande av valkuvert tidigare genomförts. Uti sina underdåniga utlåtanden hava också flertalet av de länsstyrelser, som yttrat sig i frågan, tillstyrkt denna anordning. Densamma kan också, om kuverten inrättas så, att de med minsta tidsförlust kunna öppnas, på sätt konungens befallningshavande i Gottlands län framhållit, bidra till underlättande av konungens befallningshavandes arbete med röstsammanräkningen. Emellertid får anordningen i fråga icke genomföras på sådant sätt, att nya möjligheter till felaktigheter skapas. Tillhandahållandet av valkuvert åt valförrättarna, bör icke genom införande av bestämmelse därom i vallagen göras obligatoriskt, så att, därest en valförrättare använt andra valkuvert än de genom statens försorg tillhandahållna men likväl iakttagit vallagens föreskrifter beträffande kuvertens beskaffenhet, valkuverten i fråga skola kasseras. Skulle nämligen av en eller annan anledning de officiellt tillhandahållna kuverten icke komma valförrättaren tillhanda, bör detta icke hindra valets förrättande med andra giltiga kuvert. Föreskrifter angående tillhandahållandet av valkuvert synas därför böra lämnas i administrativ ordning. Det torde vara att förvänta, att de genom statens försorg tillhandahållna kuverten så gott som alltid komma att användas, oaktat valförrättarna icke uttryckligen förpliktas därtill.

De sakkunniga föreslå emellertid även, att omslag till valkuverten (vallagen § 54) skola tillhandahållas genom statens försorg. En mycket ofta förekommande felaktighet, som föranlett masskassering, har, på sätt ovan anmärkts, utgjorts av uraktlåtenhet att riktigt iakttaga vallagens föreskrifter om försegling och sigillering av de konvolut, i vilka valkuverten insänts till konungens befallningshavande. Dessutom har den omständigheten, att omslaget omkring valkuverten vid framkomsten till konungens befallningshavande varit skadat, så att kuverten kunde uttagas, utan att sigillen brötos, föranlett kassering. Genom tillhandahållande av omslag genom statens försorg skulle säkerligen nämnda anledningar till kassering i avsevärd mån undanröjas, åtminstone om omslagen fördes med tydliga anvisningar angående försegling och sigillering. Vidare torde härigenom hos valförrättarna inskräpas nödvändigheten av särskilda omslag för valkuvert, d. v. s. nödvändigheten därav att i valkuvertsomslagen intet annat än valkuverten inläggas. Jämväl föreskrifter beträffande omslag böra, av enahanda skäl som anförts i fråga om valkuvert, lämnas i administrativ ordning.

Sedan modeller för valkuvert och omslag, till vilka förslag av de sakkunnige anskaffats, blivit fastställda, bör avtal om tillverkning av valkuvert och omslag träffas med en och samma tillverkare för hela riket, då kostnaden för

De sakkunniga.

dem därigenom torde kunna nedbringas. Tillverkaren verkställer distributionen av valkuvert och omslag till konungens befallningshavande. Till ledning därvid skall konungens befallningshavande till tillverkaren insända uppgift å det antal kuvert och omslag, som må anses behöfligt för respektive län. Konungens befallningshavande låter i sin ordning efter rekvisition översända valkuvert och omslag till valförrättarna. Vissa länsstyrelser hava föreslagit direkt förbindelse mellan valförrättare och tillverkare. För den fulla effektiviteten av den föreslagna åtgärden ävensom för kontrollens skull synes dock en dylik anordning icke vara att förorda.

Beträffande frågan, huruvida valkuverten skola tillhandahållas kostnadsfritt eller ej, har riksdagen i sin skrivelse uttalat, att det förstnämnda alternativet syntes riksdagen mest tilltalande. De flesta länsstyrelser, som yttrat sig härutinnan, hava varit av samma mening. Konungens befallningshavande i Blekinge län har emellertid uttalat, att den gällande grundsatsen, att omkostnaderna för själva valförrättningen skola bestridas av vederbörande valdistrikt, borde upprätthållas vid tillhandahållande av valkuvert. Vidare har konungens befallningshavande i Kalmar län ansett, att kuverten icke borde tillhandahållas kostnadsfritt, enär detta skulle kunna giva anledning till att nödig hushållsaktighet därmed icke iakttoges, utan till självkostnadspris. Det har också invänts, att missbruk av kostnadsfritt erhållna kuvert kunde äga rum genom att de användes till andra ändamål än till riksdagsmannaval. De sakkunniga vilja visserligen icke bestrida, att de senast anförda synpunkterna möjligen kunna äga ett visst berättigande. Emellertid torde en säkerhet mot missbruk ligga däri, att distributionen skall ske genom konungens befallningshavande och att konungens befallningshavande genom granskning i valprotokollen är i tillfälle att utöva tillsyn i förevarande hänseende samt eventuellt återkräva oanvända valkuvert. De sakkunniga anse också, att starka skäl kunna anföras för den av riksdagen och flertalet länsstyrelser företrädde uppfattningen. Särskilt vilja de sakkunniga framhålla, att det kostnadsfria tillhandahållandet ökar garantien för att de officiella valkuverten komma till allmän användning och därigenom är ägnat att å det ifrågavarande medlet mot masskassering förlåna större effektivitet. Därtill kommer, att de kostnader, som på detta sätt skulle åsamkas statsverket, icke torde bliva så betydande, att de icke uppvägas av den stora vinst, med hänsyn till undanröjande av en viktig orsak till masskassering som anordningen kommer att medföra. — Vad som nu sagts om valkuvert torde också gälla beträffande omslag till desamma. — Enligt inhämtade upplysningar torde kostnaderna för anskaffande av valkuvert och omslag för hela riket kunna beräknas till högst 40,000 kronor för årets riksdagsmannaval.

Departementschefen.

Vad de sakkunniga sålunda föreslagit anser jag välbetänt och finner mig därför böra förorda, att ett anslag å det av de sakkunniga angivna belopp, 40,000 kronor, äskas å tilläggsstat för år 1920 för vidtagande av ifrågavarande åtgärder vid årets riksdagsmannaval. Något belopp för ifrågavarande ändamål har icke beräknats i statsverkspropositionen, men torde chefen för finansdepartementet sedermera framställa förslag angående beredande av medel härför.

Jag får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffande av valkuvert och omslag till desamma för valet till riksdagens andra kammare i september 1920 å tilläggsstat för år 1920 under andra huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa 40,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet

Adil Wifvesson.
